

Anonimizuota versija

Vertimas

C-296/24 – 1

Byla C-296/24 [Jouxy]ⁱ

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2024 m. balandžio 26 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Cour de cassation (Liuksemburgas)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2024 m. balandžio 25 d.

Kasatoriai:

SM

PX

Kita kasacinio proceso šalis:

Caisse pour l'avenir des enfants

1. FAKTINĖS APLINKYBĖS

- SM yra pasienio darbuotojas, dirbantis Liuksemburge. Jis turi gyvenamąją vietą Prancūzijoje, kurioje gyvena kartu su sutuoktine PX ir jos vaiku. Sutuoktinė taip pat dirba mokamą darbą ir už vaiką kas mėnesį gauna 250 EUR išlaikymo išmoką, kurią moka vaiko biologinis tėvas. Vaikas gauna aukštojo mokslo stipendiją.
- SM per tam tikrą laiką gavo šeimos išmoką už savo sutuoktinės vaiką, kurią mokėjo *Caisse pour l'avenir des enfants* (Vaikų ateities kasa), atsakovė.

ⁱ Šios bylos pavadinimas yra išgalvotas. Jis neatitinka jokios bylos šalies tikrojo vardo, pavardės ar pavadinimo.

- 3 Vėliau teisė į šią išmoką iš jo buvo atimta atgaline data nuo 2016 m. rugpjūčio 1 d., motyvuojant tuo, kad vaikas nebebuvo laikomas jo šeimos nariu pagal Liuksemburgo *Code de la sécurité sociale* (Socialinės apsaugos kodeksas) (su pakeitimais) 269 ir 270 straipsnius.

Ginčo aplinkybės

- 4 *Conseil arbitral de sécurité sociale* (Socialinės apsaugos arbitražo komisija) patenkino ieškinį ir nusprendė, kad SM vėl turi būti mokama šeimos išmoka.
- 5 Apeliacinėje instancijoje *Conseil supérieur de la sécurité sociale* (Aukščiausioji socialinės apsaugos komisija) pakeitė pirmosios instancijos teismo sprendimą ir patvirtino, kad šeimos išmokos mokėjimas turi būti panaikintas.
- 6 *Cour de cassation* (Kasacinis teismas) nagrinėja kasacinį skundą dėl apeliacinė tvarka priimto sprendimo.

Skundžiamas apeliacinio teismo sprendimas

- 7 2016 m. liepos 23 d. įstatymu, įsigaliojusiu 2016 m. rugpjūčio 1 d., buvo iš dalies pakeistas Socialinės apsaugos kodeksas, į jo 270 straipsnyje apibrėžtą sąvoką „šeimos narys“ neįtraukiant sutuoktinio ar partnerio vaikų. 2020 m. balandžio 2 d. Sprendime (*Caisse pour l'avenir des enfants*, C-802/18 EU:C:2020:269) Teisingumo Teismas nusprendė, kad „šeimos išmoka, susijusi su pasienio darbuotojo darbu pagal darbo sutartį valstybėje narėje, yra socialinė lengvata, kaip ji suprantama pagal [Sąjungos teisės] nuostatas“ (23 punktas) ir „kad pagal [Sąjungos teisę] draudžiamos valstybės narės teisės nuostatos, pagal kurias pasienio darbuotojai gali gauti šeimos išmoką, susijusią su jų darbu pagal darbo sutartį šioje valstybėje narėje, tik už savo vaikus, bet ne už savo sutuoktinio vaikus, su kuriais jų nesieja giminystės ryšys, tačiau kuriuos jie išlaiko, nors visi toje valstybėje narėje gyvenantys vaikai turi teisę gauti šią išmoką“ (71 punktas).
- 8 Skundžiamame sprendime atmetama bet kokia diskriminacija, nes ji gali atsirasti tik tiek, kiek pasienio darbuotojas, remdamasis Sąjungos teise, gali pasinaudoti socialine lengvata, kaip antai šeimos išmoka, už savo sutuoktinio vaiką, su kuriuo jis neturi giminystės ryšio.
- 9 Vis dėlto ši teisė suponuoja, kad pasienio darbuotojas įrodo, jog išlaiko savo sutuoktinio vaiką. Tokio įrodymo reikalavimas nėra netiesioginė diskriminacija palyginti su Liuksemburge gyvenančiais darbuotojais. Teisingumo Teismas patikslino, kad išlaikomo šeimos nario statusą lemia *faktinė situacija*, „kurią <...> turi įvertinti administracija, o prireikus ir nacionaliniai teismai, ir jiems nebūtina nustatyti prisidėjimo prie išlaikymo priežasčių, nei tiksliai apskaičiuoti jo dydžio“ (2016 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Despeme ir kt.*, C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 60 punktas; ir 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimo *Caisse pour l'avenir des enfants*, C-802/18 EU:C:2020:269, 50 punktas).

- 10 Taigi teismas turi išsiaiškinti, ar kasatorius išlaiko savo sutuoktinės vaiką. Iš jurisprudencijos matyti, kad šis įrodymas automatiškai nekyla nei iš bendros gyvenamosios vietos buvimo, nei iš to, kad tėvas nemoka išlaikymo išmokų. Bylą iš esmės nagrinėjantis teismas turi konkrečiai patikrinti suinteresuotojo asmens pateiktus įrodymus.
- 11 Iš esmės kiekvienas biologinis tėvas prisideda prie bendrų vaikų išlaikymo ir ugdymo proporcingai savo ištekliams, kito iš tėvų ištekliams ir vaikų poreikiams, o tėvų gyvenimo skyrium atveju prie vaikų išlaikymo ir ugdymo prisidedama skiriant išlaikymą, kurį, atsižvelgiant į konkretų atvejį, vienas iš tėvų moka kitam. Nagrinėjamu atveju PX biologinė motina vykdo profesinę veiklą, iš kurios gauna pajamų. Biologinis tėvas taip pat vykdo profesinę veiklą ir motina iš jo gauna indeksuojamą 250 EUR per mėnesį vaiko išlaikymo išmoką.
- 12 Nors SM patėvis pateikė namų ūkio išlaidas patvirtinančius dokumentus, įskaitant, susijusius su šeimos televizoriaus pirkimu, nekilnojamojo turto paskolos amortizacijos lentelę, CEDIES vaikui mokamos stipendijos dokumentą ir pranešimą apie pajamų mokestį, jais negalima įrodyti, kad SM užtikrina vaiko išlaikymą, ypač atsižvelgiant į objektyvius duomenis, pagal kuriuos vaiką išlaiko biologiniai tėvai.

2. KASACINIO SKUNDO PAGRINDAI

PIRMASIS PAGRINDAS

Pirmoji dalis: platus aiškinimas

- 13 Remiantis suformuota jurisprudencija, darbuotojo šeimos nario statusas yra sąvoka, kuriai taikomas „principas, kad nuostatos, kuriose įtvirtintas laisvas darbuotojų judėjimas – vienas iš esminių dalykų Sąjungoje – turi būti aiškinamos plačiai“ (2016 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Depesme ir kt.*, C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 58 punktą ir 1987 m. birželio 18 d. Sprendimo *Lebon*, 316/85, EU:C:1987:302, 21–23 punktai). Taikydamas šį principą, Teisingumo Teismas nusprendė, kad „pasienio darbuotojo išlaikomo šeimos nario statusas“ nesuponuoja „teisės į išlaikymą [(alimentus)]“, bet šį statusą lemia „faktinė situacija“, „jis [gali būti] susijęs su šio darbuotojo sutuoktinio ar pripažinto partnerio vaiko situacija, [ir jį] gali pagrįsti objektyvios aplinkybės, pavyzdžiui, šio darbuotojo ir studento bendra gyvenamoji vieta, ir nereikia nustatyti, dėl kokių priežasčių šis darbuotojas prisideda prie studento išlaikymo, nei tiksliai apskaičiuoti sumos dydžio“ (2016 m. gruodžio 15 d. Sprendimas *Depesme ir kt.*, C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:95, 58 ir 60 punktai).
- 14 Skundžiamame sprendime buvo pateiktas siauras „šeimos nario“ statuso aiškinimas, nusprendžiant, kad vaikas gyveno SM gyvenamojoje vietoje ir kad pastarasis dalyvavo apmokant „namų ūkio išlaidas“, bet tuo nebuvo galima

įrodyti, jog jis dalyvavo išlaikant namų ūkyje gyvenantį vaiką, nes biologiniai tėvai taip pat prisidėjo (arba galėjo prisidėti) prie vaiko išlaikymo.

- 15 Taip nusprendęs apeliacinės instancijos teismas SM prisidėjimą prie išlaikymo susiejo su „to prisidėjimo priežastimis“ (susijusiomis arba nesusijusiomis su biologinių tėvų įsipareigojimų nevykdymu) ir jo „masto“ vertinimu, taip pažeisdamas Teisingumo Teismo jurisprudenciją.
- 16 Siekiant išvengti teisinio netikrumo, Teisingumo Teismui turėtų būti pateiktas toks klausimas: *„Ar pagal principą, kad laisvą darbuotojų judėjimą įvirtinančios nuostatos, kurios yra vienas iš Sąjungos pagrindų, turi būti aiškinamos plačiai (Sprendimo Depesme ir kt. 58 punktas), draudžiama valstybės narės teisės nuostatas aiškinti taip, kad pasienio darbuotojai negali gauti šeimos išmokos, susijusios su jų darbu pagal darbo sutartį šioje valstybėje narėje, kiek tai susiję su jų sutuoktinių vaikais, jei šių vaikų gyvenamoji vieta yra bendra su pasienio darbuotoju ir šis darbuotojas prisideda prie namų ūkio, kuriam priklauso vaikas, išlaidų apmokėjimo, dėl to, kad vaiko biologiniai tėvai taip pat prisideda prie vaiko išlaikymo?“*

Antroji dalis: diskriminacija

- 17 Taip siaurai aiškindamas pasienio darbuotojo šeimos nario statusą, nors visi atitinkamoje valstybėje narėje gyvenantys vaikai turi teisę gauti šią išmoką, apeliacinės instancijos teismas taip pat pažeidė tiesioginio ar netiesioginio nediskriminavimo principą.
- 18 Siekiant išvengti teisinio netikrumo, Teisingumo Teismui turėtų būti pateiktas šis klausimas: *„2. Ar pagal laisvo darbuotojų judėjimo principą ir diskriminacijos draudimą, grindžiamus SESV 45 straipsnio 1 ir 2 punktais bei Reglamento (EB) Nr. 883/2004 1 straipsnio 1 punktu ir 67 straipsniu, siejamais su Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalimi ir Direktyvos 2004/38/EB 2 straipsnio 2 punktu, draudžiama valstybės narės teisės nuostatas aiškinti taip, kad pasienio darbuotojai negali gauti su darbu šioje valstybėje narėje pagal darbo sutartį susijusios šeimos išmokos savo sutuoktinių vaikams, kai šių vaikų gyvenamoji vieta yra bendra su darbuotoju ir kai jis prisideda prie šeimos, kuriai priklauso vaikas, išlaidų, nes vaiko biologiniai tėvai taip pat dalyvauja jį išlaikant, nors visi tokioje pačioje padėtyje esantys šioje valstybėje narėje gyvenantys vaikai turi teisę gauti šią išmoką?“*

Trečioji dalis: vienodo aiškinimo poreikis

- 19 Kai Teisingumo Teismas tvirtina, kad darbuotojo prisidėjimas prie vaiko išlaikymo yra „faktinė situacija“, jis nori pasakyti, kad šis prisidėjimas, kuriam taikomas plataus aiškinimo principas, nereiškia „teisės“ į išlaikymą, ir pabrėžia, jog norint įvertinti minėtą prisidėjimą būtina remtis „objektyviomis aplinkybėmis“, siekiant, kad šiuo klausimu „Sąjungos teisė būtų taikoma vienodai“ (2016 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Despeme ir kt.*, C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955,

58 punktas; 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimo *Caisse pour l'avenir des enfants*, C-802/18 EU:C:2020:269, 50 punktas).

- 20 Iš šios jurisprudencijos darant išvadą, kad darbuotojo prisidėjimas prie vaiko išlaikymo yra nepriklausomas faktinės situacijos vertinimas, kurį tiek Teisingumo Teismas, tiek *Cour de cassation* (tariamai) priskyre bylą iš esmės nagrinėjantiems teismams, skundžiamame sprendime akivaizdžiai nuspręsta priešingai. Savarankiškas bylą iš esmės nagrinėjusių teismų vertinimas reiškia, kad vienodo aiškinimo nėra, ir yra nesuderinamas su vienodu Sąjungos teisės aiškinimu, kurio siekia Teisingumo Teismas. Taip elgdamiesi apeliacinės instancijos teismai pažeidė vienodo Sąjungos teisės aiškinimo taisyklę.
- 21 Siekiant išvengti teisinio netikrumo, Teisingumo Teismui turėtų būti pateiktas šis klausimas: „*Ar pagal vienodo ES teisės aiškinimo taisyklę (1972 m. vasario 1 d. Sprendimas Nr. 49–71, 1972 m. vasario 1 d. Sprendimas Nr. 50/71) negalima palikti pasienio darbuotojo šeimos nario statuso ir, konkrečiai kalbant, darbuotojo prisidėjimo prie sutuoktinio vaiko išlaikymo, kuriam taikoma ši vienodo aiškinimo taisyklė (Sprendimo Caisse pour l'avenir des enfants, C-802–18, 50 punktas), bylą iš esmės nagrinėjančių teismų savarankiškam vertinimui ir dėl to tai taisyklei prieštarauja tai kad Cour de cassation negali neužtikrinti vienodo sąvokos taikymo?*“

Ketvirtoji dalis (subsidiariai): prašymo priimti prejudicinį sprendimą tikslingumas

- 22 Jei Kasacinis teismas ketina atmesti pirmąsias tris pirmojo pagrindo dalis, būtina pateikti pirmiau suformuluotus prejudicinius klausimus. Neteisėtai atsisakius pateikti prejudicinį klausimą suteikiama teisė pareikšti ieškinį dėl įsipareigojimų neįvykdymo ir pažeidžiamas EŽTK 6 straipsnis.

ANTRASIS PAGRINDAS: EUROPOS ŽMOGAUS TEISIŲ KONVENCIJOS PAŽEIDIMAS

- 23 Teisei į socialines išmokas taikomas EŽTK papildomo protokolo Nr. 12 1 straipsnis ir EŽTK 14 straipsnis. Vertindamas, ar būta diskriminacijos, kaip ji suprantama pagal šias nuostatas, EŽTT Teisingumo Teismo išvadas vertina kaip „labai įtikinamas“. Teisingumo Teismas jau yra konstatavęs, kad įvairiomis Liuksemburgo teisės nuostatomis diskriminuojami pasienio darbuotojai (pavyzdžiui, 2013 m. birželio 20 d. Sprendimas *Giersch ir kt.* (C-20/12, EU:C:2013:411), 2016 m. gruodžio 14 d. Sprendimas *Bragança Linares Verruga ir kt.* (C-238/15, EU:C:2016:949) arba 2019 m. liepos 10 d. Sprendimas *Aubriet* (C-410/18, EU:C:2019:582). Kadangi šiuo atveju pasienio darbuotojo turimas „šeimos nario“ statusas aiškinamas siaurai, skundžiamu sprendimu buvo įtvirtinta nauja neteisėta pasienio darbuotojų ir darbuotojų rezidentų diskriminacija, kuri yra netiesioginė diskriminacija dėl pilietybės ir nėra grindžiama jokių teisėtu tikslu. Taip elgdamiesi apeliacinės instancijos teismai pažeidė pirmiau minėtas nuostatas.

3. KASACINIO TEISMO ANALIZĖ

Dėl Europos Sąjungos teisės aiškinimo

- 24 2020 m. balandžio 2 d. Sprendime *Caisse pour l'avenir des enfants* (C-802/18, EU:C:2020:269) Teisingumo Teismas pasienio darbuotojo teisę gauti šeimos išmoką už savo sutuoktinio (-ės) arba registruoto partnerio, su kuriuo jo nesieja giminystės ryšys, vaiką susiejo su įrodymu, kad jis atitinka *šio vaiko išlaikymo* sąlygą.
- 25 Teisingumo Teismas iš pradžių vartojo sąvoką „išlaikymas“, nurodydamas, kad pasienio darbuotojas gali gauti valstybės išmoką kaip socialinę lengvatą, nagrinėjamu atveju – finansinę pagalbą aukštojo mokslo studijoms, už savo vaiką, jeigu ir toliau išlaiko šį vaiką (1992 m. vasario 26 d. Sprendimo *Bemini*, C-3/90, ECLI:EU:C:1992:89, 25 ir 29 punktai; 1999 m. birželio 8 d. Sprendimo *Meeusen*, C-337/97, ECLI:EU:C:1999:284, 19 punktas; 2012 m. birželio 14 d. Sprendimo *Europos Komisija / Nyderlandai*, C-542/09, ECLI:EU:C:2012:346, 35 punktas; 2013 m. birželio 20 d. Sprendimo *Guirsch*, C-20/12, ECLI:EU:C:2013:411, 39 punktas), bet šiuose sprendimuose ši sąvoka neapibrėžta.
- 26 Paskui, taip pat nagrinėdamas socialinę lengvatą, t. y. pagalbą aukštojo mokslo studijoms, vis dėlto susijusią su vaiku, neturinčiu giminystės ryšio su pasienio darbuotoju, Teisingumo Teismas patikslino frazės „išlaikymas“ prasmę, pirmiausia nurodydamas, kad ji „nesuponuoja teisės į išlaikymą (*alimentus*)“ (2016 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Depesme ir kt.*, C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 58 punktas), o paskui pridūrė, kad „išlaikomo šeimos nario statusą lemia faktinė situacija. Tai yra šeimos narys, kurį darbuotojas išlaiko, ir nebūtina nustatyti šio išlaikymo priežasčių ir kelti klausimo, ar suinteresuotasis asmuo gali patenkinti savo poreikius dirbdamas“ (58 ir 59 punktai). Iš to jis padarė išvadą, kad „išlaikomo šeimos nario statusą lemia faktinė situacija, kurią turi įvertinti valstybė narė, o prireikus ir nacionaliniai teismai. Pasienio darbuotojo išlaikomo šeimos nario statusą, kai jis susijęs su šio darbuotojo sutuoktinio ar pripažinto partnerio vaiko situacija, gali pagrįsti objektyvios aplinkybės, pavyzdžiui, šio darbuotojo ir studento bendra gyvenamoji vieta, ir nereikia nustatyti, dėl kokių priežasčių šis darbuotojas prisideda prie studento išlaikymo, nei tiksliai apskaičiuoti sumos dydžio“ (60 punktas).
- 27 Paskui Teisingumo Teismas „išlaikymo“ kriterijų pritaikė klausimui, ar pasienio darbuotojas gali gauti šeimos išmoką už vaiką, su kuriuo jo nesieja giminystės ryšys, savo sprendimo motyvuose nurodydamas, kad „pasienio darbuotojo vaikas, galintis netiesiogiai naudotis pastarojoje nuostatoje nurodytomis socialinėmis lengvatomis, yra ne tik vaikas, kurį su šiuo darbuotoju sieja giminystės ryšys, bet ir šio darbuotojo sutuoktinio ar registruoto partnerio vaikas, jei šis darbuotojas tą vaiką išlaiko. Teisingumo Teismo teigimu, šią sąlygą lemia faktinė situacija, kurią, remdamasi suinteresuotojo asmens pateiktais įrodymais, turi įvertinti administracija, o prireikus ir nacionaliniai teismai, ir jiems nebūtina nustatyti prisidėjimo prie išlaikymo priežasčių, nei tiksliai apskaičiuoti jo dydžio“ (šiuo

- klausimu žr. 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimo *Caisse pour l'avenir des enfants*, C-802/18, EU:C:2020:269, 50 punktą). Teisingumo Teismas pažymėjo, kad „*vaiko biologinis tėvas jo motinai nemoka išlaikymo išmokų. Taigi atrodo, kad FV, HY motinos sutuoktinis, išlaiko šį vaiką, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas*“ (52 punktas).
- 28 Teisingumo Teismas dar nusprendė, kad „*sąvoka pasienio darbuotojo „šėimos narys“, kuriam netiesiogiai gali būti taikomas Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas vienodo požiūrio principas, atitinka sąvoką „šėimos narys“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 punktą, apimančią sutuoktinį arba partnerį, su kuriuo Sąjungos pilietis sudarė registruotą partnerystę, <...> tiesioginius palikuonis, kuriems nesukakę 21 metų amžiaus arba kurių išlaikomi, ir sutuoktinio ar partnerio tiesioginius palikuonis*]. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas visų pirma atsižvelgė į Direktyvos 2014/54 1 konstatuojamąją dalį, 1 straipsnį ir 2 straipsnio 2 dalį“ (51 punktas).
- 29 *Cour de cassation*, remdamasis teiginiu, kad žodžių junginys „išlaikyti“ kyla iš faktinės situacijos, daro išvadą, kad tai nėra grynai faktinė sąvoka, kurios Teisingumo Teismas ir Kasacinis teismas netikrina, bet šia formuluote siekiama pabrėžti, jog šis žodžių junginys vertinamas neatsižvelgiant į jokią vaiko teisę į alimentus (žr. 2016 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Depesme ir kt.*, C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 58 punktą).
- 30 Remdamasis tuo, kas išdėstyta, *Cour de cassation* taip pat daro išvadą, kad teisės aktuose, susijusiuose su socialinėmis lengvatomis, vartojama sąvoka „išlaikymas“ yra savarankiška Europos Sąjungos teisės sąvoka, kurią reikia taikyti ir aiškinti vienodai.
- 31 Šiuo metu, kiek tai susiję su abejonėmis dėl aptariamų elementų, panašus vienodas aiškinimas nėra užtikrintas.
- 32 Šiuo atžvilgiu *Cour de cassation* turi kelti klausimą dėl 2016 m. gruodžio 15 d. Sprendime *Depesme ir kt.* (C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 60 punktas) pateikto pavyzdžio – „objektyvios aplinkybės, pavyzdžiui, šio darbuotojo ir studento bendra gyvenamoji vieta“ – apimties, viena vertus, dėl to, ar šis aspektas nurodytas kaip paprastas pavyzdys, ar, atvirkščiai, kaip sąlyga; tokiu atveju kyla klausimas, ar tai yra pakankama sąlyga, ar būtina sąlyga, ir, antra, ar svarbus yra bendros gyvenamosios vietos finansavimo būdas, kai reikia nustatyti, ar pasienio darbuotojas iš dalies arba visiškai prisideda prie minėto finansavimo.
- 33 Kalbant apie vaiko poreikius, į kuriuos reikia atsižvelgti ir kuriuos tenkina pasienio darbuotojas, *Cour de cassation* kelia klausimą, ar turi būti atsižvelgiama tik į vaiko išlaikymo poreikius ir elementarius vaiko pragyvenimo poreikius (maistą, drabužius, būstą, švietimą ir t. t.), ar vis dėlto turi būti atsižvelgiama į visas išlaidas, įskaitant skirtas pramogoms ar tiesiog patogumui (mobiliojo telefono, restoranų, vairuotojo pažymėjimo ir t. t.) ar net ekstravagantiškoms,

prabangos reikmėms (reguliariam elektroninės įrangos pirkimui, atostogoms tolimose šalyse ir t. t.), skirtoms tam tikram gyvenimo lygiui užtikrinti.

- 34 Kalbant apie pasienio darbuotojo vaiko išlaikymo sąlygas, *Cour de cassation* kyla klausimas, ar pasienio darbuotojo prisidėjimas prie vaiko išlaikymo turi būti tiesioginių piniginių išmokų vaikui formos, ar tai gali būti vaiko interesais patirtos išlaidos. Šiomis aplinkybėmis kyla klausimas, ar išlaidos turi būti patirtos, kaip, atrodo, siūloma generalinės prokuratūros išvadose, atsižvelgiant į konkretų ar net išimtinį vaiko interesą, ar turi būti atsižvelgiama į išlaidas, patirtas siekiant bendro šeimos vieneto intereso (mėnesines hipotekos paskolos įmokas, nuompinigius, bendrai naudojamos įrangos pirkimą ir t. t.). Kalbant apie konkrečias taisykles, taip pat kyla klausimas, ar pasienio darbuotojo patirtos vaiko išlaikymo išlaidos turi būti tam tikro pobūdžio (nekilnojamojo turto paskola, nuoma, elektros ir šildymo išlaidos, sąskaitos už telefoną ir t. t.), ar turi būti atsižvelgiama ir į pavienių išlaidų apmokėjimą (nereguliarių drabužių pirkimą ir t. t.). Galiausiai, nors Teisingumo Teismas pažymėjo, kad vertinant faktinę situaciją nebūtina nustatyti pasienio darbuotojo prisidėjimo prie išlaikymo priežasčių ar tikslaus jų dydžio (2016 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Despeme ir kt.*, C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 64 punktas; 2020 m. balandžio 2 d. Sprendime *Caisse pour l'avenir des enfants* (C-802/18 EU:C:2020:269, 50 punktas) *Cour de cassation* kelia klausimą, ar reikia atsižvelgti į bet kokią, net minimalią, įmoką, ar ji turi būti reikšminga, ir ar pastaruoju atveju ši kriterijų reikia vertinti atsižvelgiant į vaiko poreikius, ar į pasienio darbuotojo finansinę padėtį.
- 35 Lėšų kilmė taip pat gali kelti klausimų, nes tam tikrais atvejais pasienio darbuotojas turi bendrą banko sąskaitą su savo sutuoktiniu ar registruotu partneriu, vienu iš vaiko tėvų, kuria buvo pasinaudota per teismo procesą nurodytoms išlaidoms padengti, siekiant įrodyti, kad sąlyga „išlaikyti“ vaiką yra įvykdyta, bet lėšas į šią sąskaitą perveda ne tik jis, ir jis neįrodo, kiek lėšų perveda į šią sąskaitą, o tokiu atveju kyla klausimas, ar vaiko poreikių tenkinimui skirtos lėšos gaunamos iš pasienio darbuotojo.
- 36 *Cour de cassation* taip pat kyla klausimas dėl 2016 m. gruodžio 15 d. Sprendime *Depesme ir kt.* (C-401/15–C-403/15, ECLI:EU:C:2016:955, 62 punktas) Teisingumo Teismo pateikto patikslinimo, pagal kurį „*Sajungos teisės aktų leidėjas numatė, kad vaikai bet kuriuo atveju laikomi išlaikytiniais iki 21 metų*“, apimties: ar bet kuris jaunesnis nei 21 metų vaikas turi būti laikomas pasienio darbuotojo aprūpinamu tik dėl šios amžiaus sąlygos, ar kartu turi būti atsižvelgiama į kitus veiksnius.
- 37 Tada reikia kelti klausimą dėl tėvų prisidėjimo prie vaiko poreikių tenkinimo. Pagal įstatymą jie yra įpareigoti teikti išlaikymą, priešingai nei pasienio darbuotojas, kuris neprivalo vykdyti tokios pareigos. Atvirkščiai, vaiko „išlaikymo“ kriterijus reiškia, kad jis turi įvertinti faktines aplinkybes. Taigi kyla klausimas, ar norint padaryti išvadą, kad pasienio darbuotojas neprisidėjo prie vaiko išlaikymo, pakanka konstatuoti tėvams tenkančios išlaikymo prievolės buvimą ir apimtį, ar dar reikia įsitikinti, jog išlaikymo prievolė tėvams buvo

nustatyta tinkamai ir kad jie iš tikrųjų vykdo savo išlaikymo prievolę, todėl papildomas pasienio darbuotojo prisidėjimas prie išlaikymo tampa nereikalingas. Nesant faktinio tokios pagalbos mokėjimo, kyla klausimas, ar reikia patikrinti, ar pasienio darbuotojo sutuoktinis arba registruotas partneris bent jau mėgino imtis priverstinio vykdymo priemonių ir ar galiausiai pasienio darbuotojo prisidėjimu kompensuojamas vieno iš tėvų įsipareigojimų nevykdymas. Dėl šios išlaikymo pagalbos ir klausimo, ar nustatytas tinkamas jos dydis, gali būti svarbu tai, koku būdu jis nustatytas: teismo sprendimu ar susitarimu. Šie aspektai gali būti susiję su pirmiau minėtu klausimu, į kokias išlaidas vaikui reikia atsižvelgti. Jei atsižvelgiama tik į pagrindines išlaikymo išlaidas, kurios būtinos vaiko pragyvenimui, tėvų išlaikymo pareiga iš esmės atitinka šiuos poreikius, todėl papildomas pasienio darbuotojo prisidėjimas tokiems poreikiams patenkinti netenka prasmės.

- 38 Kalbant apie santykius su kitu iš vaiko tėvų, dar reikia išsiaiškinti, ar svarbu išnagrinėti tvarką, pagal kurią vaikas pakaitomis gyvena su abiem tėvais, nes lankymo ir apgyvendinimo teisės išplėtimo arba bendros gyvenamosios vietos atveju kitas iš tėvų iš esmės gali priimti didesnes išlaikymo prievoles natūra, palikdamas mažiau vietos galimam poreikiui, kad pasienio darbuotojas patenkintų vaiko poreikius.
- 39 Visus šiuos klausimus iš esmės reikia vertinti atsižvelgiant į plataus nuostatų, kuriose įtvirtinta darbuotojų judėjimo laisvė, aiškinimo principą (2016 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Depesme ir kt.*, C-401/15–C-403/15, ECLI:EU:C:2016:955, 58 punktas), taigi ir į galimas tokio plataus aiškinimo principo ribas.
- 40 Remdamasis šiais argumentais, *Cour de cassation* kreipiasi į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą.

4. PREJUDICINIAI KLAUSIMAI

- 41 *Cour de cassation* teikia šiuos klausimus:

1 a) ar vaiko „išlaikymo“ sąlyga, kuria grindžiamas šeimos nario statusas, kaip jis suprantamas pagal Europos Sąjungos teisės nuostatas, apibrėžta Teisingumo Teismo jurisprudencijoje dėl laisvo darbuotojų judėjimo ir pasienio darbuotojo socialinės lengvatos, susijusios su jo darbu pagal darbo sutartį valstybėje narėje, gavimo už jo sutuoktinio ar registruoto partnerio vaiką, su kuriuo jis neturi giminystės ryšio, aiškinama atskirai arba kartu su plataus nuostatų, kuriomis siekiama užtikrinti laisvą darbuotojų judėjimą, aiškinimo principu, turi būti aiškinama kaip įvykdyta, taigi suteikianti teisę gauti socialinę lengvatą,

- vien dėl pasienio darbuotojo ir vieno iš vaiko tėvų santuokos ar registruotos partnerystės;

- vien dėl pasienio darbuotojo ir vaiko bendros registruotos gyvenamosios vietos ar gyvenamosios vietos;
- vien dėl to, kad pasienio darbuotojo suteikiamas išlaikymas apima bet kokias vaikui naudingas išlaidas, net jeigu:
 - o išlaikymas apima ne tik pagrindinius ar maisto poreikius,
 - o išlaikymas suteikiamas trečiajam asmeniui ir yra tik netiesiogiai naudingas vaikui,
 - o išlaikymas suteikiamas ne išimtiniam ar konkrečiam vaiko interesui patenkinti, bet yra naudingas visam namų ūkiui,
 - o išlaikymas suteikiamas tik retkarčiais,
 - o išlaikymas yra mažesnis už vaiko tėvų teikiamą išlaikymą,
 - o išlaikymas yra tik nereikšmingas atsižvelgiant į vaiko poreikius,
- vien dėl to, kad išlaidos dengiamos iš bendros pasienio darbuotojo ir jo sutuoktinio ar registruoto partnerio – vieno iš vaiko tėvų – sąskaitos, neatsižvelgiant į joje esančių lėšų kilmę,
- vien dėl to, kad vaikas yra jaunesnis nei 21 metų amžiaus?

1 b) Jei atsakymas į pirmąjį klausimą būtų neigiamas, ar „išlaikymo“ sąlyga turėtų būti aiškinama kaip įvykdyta, taigi ir kaip suteikianti teisę gauti socialinę pašalpą, kai nustatomos dvi ar daugiau iš šių aplinkybių?

2) Ar vaiko „išlaikymo“ sąlyga, iš kurios kildinamas šeimos nario statusas, kaip jis suprantamas pagal Sąjungos teisės nuostatas, nustatyta Teisingumo Teismo jurisprudencijoje dėl laisvo darbuotojų judėjimo ir pasienio darbuotojo socialinės lengvatos, susijusios su jo darbu už atlygį valstybėje narėje, gavimo už jo sutuoktinio ar registruoto partnerio vaiką, su kuriuo jis neturi giminystės ryšio, aiškinama atskirai arba kartu su nuostata, kuriomis siekiama užtikrinti laisvą darbuotojų judėjimą, plataus aiškinimo principu, turi būti aiškinama kaip neįvykdyta, taigi paneigianti teisę gauti socialinę lengvatą,

- vien dėl to, kad vaiko tėvai turi išlaikymo prievolę, neatsižvelgiant į
 - o tai, ar šis išlaikymo reikalavimas nustatomas teismo sprendimu, ar sutartimi,
 - o nustatytą šio išlaikymo reikalavimo sumą,
 - o tai, ar skolininkas faktiškai dengia šią išlaikymo skolą,

- o tai, ar pasienio darbuotojo prisidėjimas prie išlaikymo užpildo vieno iš vaiko tėvų įsipareigojimų nevykdymo spragą,
- vien dėl to, kad vaikas periodiškai gyvena pas kitą iš tėvų, nes naudojamosi lankymo ir apgyvendinimo teise, kaitoma gyvenamąją vietą ar kita priemone?

DARBINIS VERTINIMAS